

Visie op onderwijshuisvesting in Leudal-West

Kansen voor duurzaam versterken, verbreden en verbinden

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Samenvatting	3
1. Aanleiding	5
2. Amendement	5
3. Aanpak onderzoek	6
4. Centrale interviewvraag	6
5. Afbakening onderzoek	6
6. Schets van landelijke ontwikkelingen rondom kleine scholen	7
7. Wat gebeurt en als er niets gebeurt?	9
8. Gezamenlijke zorgplicht voor leefbaarheid	9
9. Visie en verwachtingen	10
9.1 Versterken	10
9.2 Verbreden	11
9.3 Verbinden	12
10. Wensen ten aanzien van nieuwbouw of verbouw	13
11. Conclusie	14
12. Aanbevelingen	14
Bijlage 1 Overzicht geïnterviewde partijen	16
Bijlage 2 Geraadpleegde documenten	17
Bijlage 3 Kwantitatieve gegevens	18
Bijlage 4 Uitwerking interviews gebruikers gymzalen	19

Samenvatting

In 2016 zijn op initiatief van de dorpsraden Haler, Hunsel, Ittervoort, Neeritter en Stichting Primair Onderwijs Leudal en Thornerkwartier (kortom SPOLT) gesprekken gestart over de toekomst van de basisscholen in Hunsel, Ittervoort en Neeritter. Hun toekomst is onzeker door het teruglopend aantal leerlingen. Niets doen is volgens de dorpsraden en SPOLT geen optie meer.

SPOLT heeft eind 2016 een formele aanvraag voor (ver)nieuw(d)e onderwijshuisvesting ingediend. Deze aanvraag gaat uit van een samenvoeging van de drie basisscholen binnen één accommodatie in Leudal-West. Daarin wordt straks niet alleen basisonderwijs geboden, maar daarin is ook een (vergaande) inhoudelijke samenwerking met andere maatschappelijke voorzieningen zoals kinderopvang, peuterspeelzaalwerk, bibliotheek, zorg en welzijn.

Daarmee reikt de visie van SPOLT verder dan alléén onderwijs. Hoera Kindercentra, Bibliocenter en Sint Ursula hebben aangegeven hier graag als partner in te willen participeren. Net als SPOLT zijn zij overtuigd van de meerwaarde van één gezamenlijke accommodatie voor kinderen, ouders, teams en lokale omgeving.

Bureau Helder & van Pas heeft SPOLT, Hoera, Sint Ursula, Bibliocenter en gemeente Leudal middels interviews gevraagd welke inhoudelijke en onderwijskundige visie ligt ten grondslag aan hun wens om te komen tot één gezamenlijke accommodatie voor de drie basisscholen en hun partners in Leudal-West, los van locatiekeuze.

Deze vraag bevat 2 componenten:

- Wat zou het voor de kwaliteit van onderwijs betekenen als drie kleine scholen samengaan tot één school?
- Wat zou daarnaast de meerwaarde van samenwerking met andere educatieve partners kunnen zijn als zij samen met onderwijs op één locatie gehuisvest zijn?

Uit de interviews kwam de volgende meerwaarde van samenvoegen van de scholen binnen één multifunctionele accommodatie naar voren.

Het biedt kansen voor **VERSTERKING** van de kwaliteit van het onderwijs. Schaalvergroting door het samenvoegen van leerlingen, teams en middelen op één locatie heeft positieve effecten op:

- Kwaliteit van onderwijsaanbod;
- Pedagogisch klimaat;
- Aanwezigheid en behoud vakbekwame leerkrachten;
- Sociaal welbevinden van kinderen;
- Passende onderwijsopbrengsten;
- Goed functionerend zorg- en managementsysteem.

Samengaan van scholen en andere voorzieningen binnen één accommodatie levert kansen op voor **VERBREIDING** van aanbod voor de regio:

- Er ontstaat een volume dat aantrekkelijk is voor (educatieve) samenwerkingspartners en voor andere (commerciële) partijen om zich in of nabij de accommodatie te vestigen.
- Voor ouders levert dit een gemak op, omdat zij bij één 'loket' terecht kunnen voor meerdere voorzieningen.
- Dat kan weer een aantrekkende werking hebben op nieuwe ouders en klanten van buiten regio Leudal-West.

- Een brede, laagdrempelige multifunctionele accommodatie kan zo een regionale vliegwielfunctie krijgen, waardoor het leerlingenaantal en de aantrekkelijkheid van een de regio stijgt.

Het bundelen van voorzieningen en krachten op één, stimuleert het ontstaan van nieuwe

VERBINDINGEN:

- Verbinding van doorgaande ontwikkelijnen van kinderen;
- Verbinding van doorgaande daglijnen;
- Verbinding van teams;
- Verbinding van voorzieningen;
- Verbinding in de regio;
- Verbinding van burgers.

Eén gezamenlijke gebouw kan zo bijdragen aan de sociale cohesie van de regio Leudal-West. Het kan mensen activeren door hen een rol te geven in een van de vele activiteiten binnen het multifunctionele centrum.

Uit de interviews met de direct betrokken educatieve partners bleek ruim draagvlak - en een gedeelde visie - om toe te werken naar een multifunctionele accommodatie op één locatie in Leudal-West. Duurzaam VERSTERKEN, VERBREDEDEN en VERBINDEN biedt volgens hen nieuwe kansen voor de leefbaarheid van regio Leudal-West.

Helder & van Pas adviseert dat partijen bovenstaande visie op de inhoudelijke samenwerking binnen een multifunctioneel gebouw éérst verder met elkaar te concretiseren, vóórdat er gebouwd wordt. Vragen als: Welke functies moet het gebouw dienen?; Wie gaan daarin samenwerken?; Volgens welk onderwijsconcept gaan we werken?; Hoe integraal willen partners samenwerken?; Welke ruimtes gaat men delen?; Hoe open en flexibel moet het gebouw zijn? moeten eerst beantwoord worden.

Deze uitwerking levert het functionele programma van eisen op voor de nieuwbouw, dan wel verbouw van de toekomstige gezamenlijke accommodatie. Dit voorkomt dat er straks een prachtig gebouw staat, dat niet voldoet aan de inhoudelijke verwachtingen.

Verder is het uit voorgaande trajecten in het land essentieel gebleken om tijdig draagvlak en commitment te verwerven bij alle betrokkenen. Daarbij is ook fasering belangrijk. Zo kan er groei plaatsvinden naar de gewenste intensieve samenwerking die als stip op de horizon staat.

Werknemers, ouders, kinderen en burgers moeten daarin tot slot gefaciliteerd worden met tijd, middelen, ontplooiingsmogelijkheden en begeleiding om tot iets echt gezamenlijks te komen.

Het advies is om, zodra er akkoord is voor de huisvestingsaanvraag, de volgende stappen te zetten:

1. De concrete uitwerking van de visie - als fundament voor het bouwkundige programma van eisen – in januari 2018 op te starten;
2. Deze parallel te laten lopen met het draagvlaktraject onder medewerkers en ouders, en
3. Budget te reserveren voor het ontwikkeltraject.

Uiterlijk januari/februari 2018 is er duidelijkheid over het budget en over de start van de concrete uitwerking van de visie naar gebouw. Doel is om met ingang van het schooljaar 2019-2020 samen aan de start te staan van een gedragen fusieschool met gekoppelde voorzieningen voor de regio Leudal-West.

1. Aanleiding onderzoek

In 2016 zijn op initiatief van de dorpsraden Haler, Hunsel, Ittervoort, Neeritter en Stichting Primair Onderwijs Leudal en Thornerkwartier (kortom SPOLT) gesprekken gestart over de toekomst van de basisscholen in Hunsel, Ittervoort en Neeritter. Hun toekomst is onzeker door het teruglopend aantal leerlingen. De scholen in Neeritter en Hunsel naderen inmiddels de opheffingsnorm van 60 leerlingen. Concurrentie vanuit België versnelt het tempo van daling¹. Daarnaast zijn de huidige scholen door hun achterstallige staat van onderhoud en hun gedateerde, klassieke indeling niet meer geschikt voor kwalitatief en toekomstbestendig onderwijs.

Niets doen is volgens de dorpsraden en SPOLT geen optie meer.

De gesprekken hebben inmiddels geresulteerd in een formele aanvraag voor onderwijshuisvesting vanuit SPOLT.² Deze aanvraag gaat uit van een samenvoeging van de drie basisscholen binnen één accommodatie in Leudal-West. De uitdrukkelijke wens van SPOLT is, dat daar straks niet alleen basisonderwijs wordt geboden, maar dat er ook een (vergaande) inhoudelijke samenwerking is met andere maatschappelijke voorzieningen zoals kinderopvang, peuterspeelzaalwerk, bibliotheek, zorg en welzijn. Daarmee reikt de visie van SPOLT verder dan alleen onderwijs.

Hoera Kindercentra, Bibliocenter en Sint Ursula hebben aangegeven hier graag als partner in te willen participeren. Net als SPOLT zijn zij overtuigd van de meerwaarde van één gezamenlijke accommodatie voor kinderen, ouders, teams en lokale omgeving.

Met de aanvraag voor onderwijshuisvesting is een formele procedure gestart in het kader van de 'Verordening Huisvesting Onderwijs Gemeente Leudal'. De Gemeenteraad dient volgens deze verordening uiterlijk 31 december 2017 een besluit te nemen over de huisvestingsaanvraag.

2. Amendement

Daarbij dient het amendement meegenomen te worden dat de Raad – bij de behandeling van de begroting 2017 – heeft aangenomen ten aanzien van de huisvesting van de fusieschool.³ In dit amendement wordt van betrokken partijen een beknopte (onderwijskundige) visie gevraagd die ten grondslag ligt aan de huisvestingsaanvraag voor het ontwikkelen van een multifunctionele accommodatie voor de huidige 3 basisscholen - en hun partners - op één locatie.

Om dit in beeld te brengen is bureau Helder & van Pas gevraagd onderzoek naar deze (onderwijskundige) visie te doen. Dit onderzoek heeft plaatsgevonden in de afgelopen maand september.

Onderstaande bevindingen met betrekking tot de inhoudelijke visie staan los van het onderzoek naar een geschikte en haalbare locatie voor de drie scholen. Dat kan een van de bestaande locaties zijn, maar ook een nieuwe (neutrale) locatie. Bureau Kragten heeft opdracht dit onderzoek uit te voeren.

¹ In 2015 gingen er SPOLT-breed nog 51 kinderen naar een school in België, in 2016 waren dat er al 62.

² Ingediend door het bestuur van SPOLT per brief van 9 november 2016.

³ Amendement tijdens de vergadering van 1 november 2016, behorende bij de programmabegroting 2017-2010 van Samen Verder en Ronduit Open.

3. Aanpak onderzoek

Helder & van Pas heeft interviews gevoerd met de volgende betrokken partijen⁴:

- Gemeente Leudal: verantwoordelijke wethouder en ambtenaren;
- Bestuurder en schoolleider SPOLT;
- Locatiedirectie Sint Ursula, locatie Heythuysen;
- Directie en locatiemanager Hoera Kindercentra;
- Directie Bibliocenter.

Omdat deze partijen allen een belangrijke bijdrage leveren in de (educatieve) ontwikkeling van jonge kinderen, worden zij hierna ‘educatieve partners’ genoemd.

Verder is in het kader van dit onderzoek, ook een aantal documenten geraadpleegd, die eerder in het kader van dit dossier zijn opgesteld.⁵

Tot slot is een aantal gebruikers van de aan de scholen gekoppelde gymzalen in Hunsel, Ittervoort en Neeritter geïnterviewd. Dit leverde weliswaar waardevolle output voor de latere inrichtingseisen van een mogelijk nieuwe sporthal/gymzaal, maar gaf minder input voor een visie op concreet onderwijshuisvesting. Er is er daarom voor gekozen om de uitkomsten van het interview met de gymzaalgebruikers niet op te nemen in de kern van dit verslag, maar te vermelden in Bijlage 4.

4. Centrale interviewvraag

De vraag die aan de vijf educatieve partners is gesteld, was:

Welke inhoudelijke en onderwijskundige visie ligt ten grondslag aan uw wens om te komen tot één gezamenlijke accommodatie voor de drie basisscholen en hun partners in Leudal-West, los van locatiekeuze?

Deze vraag bevat 2 componenten:

- Wat zou het voor de kwaliteit van onderwijs betekenen als drie kleine scholen samengaan tot één school?
- Wat zou daarnaast de meerwaarde van samenwerking met andere educatieve partners kunnen zijn als zij samen met onderwijs op één locatie gehuisvest zijn?

5. Afbakening onderzoek

De locatievoorkeur en huisvestingswensen waren geen onderwerp van gesprek. Er is tijdens de gesprekken ook geen relatie gelegd met het onderzoek naar de accommodatie voor de voetbalverenigingen.

Er hebben geen interviews plaatsgevonden met vertegenwoordigers van de dorpsraden. Zij worden op een andere wijze betrokken en gehoord. Afspraken daarover zijn vastgelegd in een intentieovereenkomst, die op 27 juli ondertekend is door gemeente, SPOLT en dorpsraden.

Ouders zijn tot nu toe betrokken via dorpsraden, medezeggenschapsraden en oudercommissies en zullen – via formele en informele wegen – ook steeds nauw betrokken blijven bij het vervolgproces.

⁴ De namen van de geïnterviewde contactpersonen staan vermeld in Bijlage 1.

⁵ Een lijst met geraadpleegde documenten is opgenomen in Bijlage 2.

6. Schets van landelijke ontwikkelingen rondom kleine scholen

Krimp is een realiteit voor veel Nederlandse basisscholen. Vooral scholen in dunbevolkte gebieden hebben te maken met dalende leerlingaantallen. Oorzaak is een combinatie van ontgroening en een trek naar de stad. Ook de drie scholen in Leudal-West hebben te maken met dalende leerlingaantallen. In Bijlage 3 zijn enkele cijfers opgenomen.

Nederland telt op dit moment 6346 basisscholen, waarvan er inmiddels zo'n 1080 minder dan 100 leerlingen hebben. Er zijn veel kleine scholen van hoge kwaliteit, maar uit de onderwijsverslagen van de inspectie blijkt dat deze kleine scholen wel kwetsbaar zijn. Zowel hun onderwijskwaliteit als financiële middelen voor instandhouding staan onder druk.

6.1 Druk op onderwijskwaliteit

Volgens de Wet op het Onderwijs Toezicht (WOT) gelden de volgende indicatoren voor kwaliteit van onderwijs:

- Hoogkwalitatief onderwijsaanbod
- Goed pedagogisch klimaat
- Vakbekwame leerkrachten
- Sociaal welbevinden van kinderen
- Passende onderwijsopbrengsten
- Goed functionerend zorg- en managementsysteem.

Voor de meeste kleine scholen geldt daarbij het volgende beeld:

Hoogkwalitatief onderwijsaanbod:

Teams op kleine scholen ervaren een hoge (werk)druk om de kinderen het goede onderwijs te bieden waar ze recht op hebben. Zij hebben daarbij bijna altijd te maken met combinatiegroepen, waarin de leeftijden – en sociaal emotionele ontwikkelingsniveaus - van kinderen ver uit elkaar kunnen lopen. In deze combinatiegroepen wordt een groot beroep gedaan op de kennis van leerkrachten. Zij moeten kennis hebben van de leerlijnen voor alle vakken uit meerdere leerjaren en steeds lessen voor meerdere leerjaren voorbereiden.

Ondanks de grote inzet van teams op kleine scholen, signaleert de onderwijsinspectie al jaren dat kleine scholen met minder dan 100 leerlingen op onderwijskwaliteit zwakker scoren (6,5% in 2010-2011) dan grotere scholen (<3%).

Goed pedagogisch klimaat en sociaal welbevinden

Op kleine scholen is een beperkte sociale dynamiek onder de leerlingen. Er zijn vaak maar een paar kinderen per leeftijdsjaar, waarmee het niet altijd hoeft te klikken. Kinderen hebben minder keus bij het maken van vriendjes en vriendinnetjes. Omdat in combinatiegroepen de leeftijden van de leerlingen ver uit elkaar kunnen lopen, moeten leerkrachten extra inspanningen leveren om de kinderen zich veilig te laten voelen. Ook de overgang van een kleine lokale school naar een grote leerlingengemeenschap van Voortgezet Onderwijs wordt door veel kinderen als moeilijk ervaren.

Vakbekwame leerkrachten

Binnen een klein team kan minder gedifferentieerd worden in taken en talenten van leerkrachten. Een team kan minder de diepte in gaan. Er zijn over het algemeen minder specifieke expertises

aanwezig om mee te overleggen of ideeën op te doen. Ook is er minder tijd en geld voor professionaliseringsactiviteiten.

Iedereen moet alles kunnen. Er resteert dan weinig ruimte voor (onderwijs)vernieuwing waarbinnen 21-eeuwse vaardigheden van de leerlingen steeds nadrukkelijker een plek zouden moeten hebben. De werklust wordt vaker als hoog ervaren, hetgeen een risico betekent op verloop en uitval van vakbekwame leerkrachten.

Passende onderwijsopbrengsten:

Er zijn binnen de kleine scholen minder mogelijkheden om passend onderwijs aan kinderen aan te bieden. Er zijn daardoor minder specialisten in huis en deze kinderen moeten ingepast worden in combinatiegroepen met uiteenlopende leeftijden.

Goed functionerend zorg- en managementsysteem:

Door de relatief grote administratieve en organisatorische werklust van leerkrachten, blijft er minder tijd over voor onderwijs. Voor een schoolleider betekent dit een risico voor zijn/haar (onderwijskundig) leiderschap.

6.2 Minder middelen en hogere kosten voor instandhouding

De bekostiging van een school hangt af van de leerlingaantallen. Minder leerlingen, betekent dus lagere inkomsten, terwijl de (vaste) kosten hetzelfde blijven. De kosten van een leerling op een kleine school zijn bijna drie keer zo hoog als die op een gemiddelde school, zonder dat daar een hogere onderwijskwaliteit tegenover staat. Een school met 23 leerlingen kost (in 2013) €247.000 euro, terwijl een klas met 23 leerlingen op een gemiddelde school €93.000 kost. Deze kosten zijn hoger naarmate het onderwijs is gehuisvest in een ouder gebouw.

6.3 Mogelijke oplossingsrichtingen

Een manier waarop kleine scholen in Nederland hun kwaliteit en bekostiging proberen te behouden, is het werven van nieuwe leerlingen. Zij gaan dan met andere scholen de concurrentie aan. In een voedingsgebied dat (grotendeels) bediend wordt vanuit één onderwijsinstelling - zoals in gemeente Leudal - is dat niet wenselijk.

Een andere manier is om samenwerking aan te gaan met andere scholen en/of (educatieve) instellingen:

- Samenwerking met andere scholen:
Als er twee of meerdere (kleine) scholen in elkaars nabijheid liggen dan is een eerste stap de inhoudelijke samenwerking tussen de teams, veelal onder aansturing van één schoolleider. Zo ook in Leudal-West. Dat levert nu al onderwijskundige versterking op en vermindering van (directie)kosten. Volgende stap is vaak de samenvoeging van deze scholen op één locatie. Dat gebeurt ofwel binnen een van de bestaande onderwijsaccommodaties, ofwel binnen een nieuwe accommodatie.
- Samenwerken met andere (educatieve) instellingen,
Ook hierbij zijn verschillende (groei)scenario's mogelijk:
 1. Inhoudelijke samenwerking vanuit verschillende locaties.
 2. Inhoudelijke samenwerking op één locatie. Verschillende maatschappelijke voorzieningen zijn binnen één accommodatie samengebracht en werken met elkaar

samen met behoud van ieders autonomie. Het delen van een gebouw maakt ontmoeting en kruisbestuiving wel makkelijker. In dit geval wordt vaak gesproken over een 'Brede school'.

3. Integrale inhoudelijke samenwerking op één locatie waarbij sprake is van één visie, één team, één aansturing en één leerlijn. Men spreekt dan vaak van een Integraal Kindcentrum of IKC.

SPOLT heeft gekozen voor een huisvestingsaanvraag die uitgaat van één gezamenlijke accommodatie voor de drie basisscholen en hun educatieve partners in Leudal-West. Er is dus een nadrukkelijke wens om te komen tot één accommodatie met méér functies dan alleen onderwijs. Als uiteindelijke stip op de horizon wordt IKC genoemd, maar die weg moet zorgvuldig bewandeld worden met draagvlak van onderaf. Beoogde samenwerkingspartners zijn: Hoera Kindercentra, Bibliocenter en Sint Ursula.

Hieronder volgt een uitwerking van de visie en verwachtingen die deze partijen hebben op de meerwaarde van samenwerken binnen een multifunctionele accommodatie. Deze visie is opgehaald tijdens de interviews die met de partners zijn gevoerd.

7. Wat gebeurt er als er niets gebeurt?

Unaniem antwoord van alle geïnterviewden was dat de scholen in de twee kleinere kernen Neeritter en Hunsel dan op niet al te lange termijn opgeheven zullen worden. Het huidige aantal leerlingen op deze twee scholen is al kwetsbaar en nadert snel de opheffingsnorm. De verwachting is dat het een 'Selffulfilling prophecy' wordt als ouders gaan anticiperen op een verwachte opheffing en hun kinderen daarom nu al niet meer in Neeritter en Hunsel aanmelden.

In het gunstigste geval gaan de kinderen dan naar Ittervoort, in het ongunstige geval vertrekken de kinderen naar andere scholen buiten de gemeente of België⁶. Dat willen de educatieve partners in ieder geval niet afwachten. Er moet tijdig geïnvesteerd worden in een aantrekkelijk en lonkend alternatief.

8. Gezamenlijke zorgplicht voor leefbaarheid

Geïnterviewde educatieve partners zijn zich bewust van het belang van een school voor de leefbaarheid in een kern. Zij voelen hiervoor zeker een zorgplicht, maar delen ook met elkaar de mening dat het niet haalbaar en wenselijk is om in elk van de kleine kernen Neeritter, Ittervoort en Hunsel koste wat kost de school open te houden. De huidige drie scholen vechten nu al om hun bestaansrecht. Daarom is het volgens hen noodzakelijk om nu proactief aan de slag te gaan met het samenvoegen van de drie scholen en niet af te wachten.

Tegelijk willen ze anticiperen op de maatschappelijke ontwikkeling dat er steeds meer samenwerking noodzakelijk is om kinderen goed te kunnen begeleiden in hun cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling. Hoera stelt zelf expliciet dat zij als kinderopvangorganisatie alleen maar kunnen en willen participeren als er in gezamenlijkheid met het onderwijs (primair) wordt opgetrokken. Dus echt vanuit de IKC gedachte. Andere opties zijn er voor Hoera niet.

⁶ Kinderen vanaf 2,5 jaar kunnen in België kosteloos gebruik maken van school- en opvangvoorzieningen. SPOLT breed gaan er ongeveer 62 leerlingen naar België.

9. Visie en verwachtingen

Uit de gesprekken met gemeente, SPOLT, Sint Ursula, Hoera Kindercentra en Bibliocenter kwam een gedeelde toekomstvisie naar voren. In het onderstaande verslag zijn de uitkomsten van deze interviews daarom niet per geïnterviewde organisatie uitgewerkt, maar is gekozen voor een weergave van hun gedeelde visie.

Daarin komt als meerwaarde van één gezamenlijke, multifunctionele accommodatie terug dat deze niet alleen bijdraagt aan een rem op de leegloop, maar vooral kansen biedt voor duurzaam:

VERSTERKEN

VERBREDE

VERBINDEN

9.1 VERSTERKEN

Door het samenvoegen van drie scholen op één locatie ontstaat volgens de educatieve partners versterking van de onderwijskwaliteit⁷. Geïnterviewden zeiden hier het volgende over:

Hoogkwalitatief onderwijsaanbod:

Samengaan van de drie scholen biedt kansen om het onderwijs nieuw in te richten volgens de eisen van 'Onderwijs 2032': samenwerken, creativiteit, probleemoplossend denken en handelen, digitale geletterdheid, zelfregulering, communiceren, sociale en culturele vaardigheden en kritisch denken.

Het nieuwe onderwijs moet wel aansluiten op de populatie in de kernen Ittervoort, Hunsel, Neeritter en Haler. Te onconventionele concepten, zoals bijvoorbeeld Steve-Jobs-onderwijs of een IKC-concept à la Wijde Wereld in Uden, zouden in deze omgeving volgens geïnterviewden minder passend zijn.

Samen is er meer budget om nieuwe methodes aan te schaffen of ondersteuning in te schakelen. Binnen een groter team is ook meer expertise en een ruimere formatie beschikbaar om de kinderen te begeleiden. Zoals een Intern Begeleider, Remedial Teacher of specialisten als taal- of rekencoördinator.

Een nieuwe accommodatie biedt daarbij kansen om dit toekomstgerichte onderwijs ook te laten plaatsvinden binnen een daarvoor passende accommodatie. Daar zijn geen klassieke klaslokalen meer, maar bevinden zich flexibele ruimtes - of units - waar kinderen hun talenten kunnen ontwikkelen. Niet alleen onder, maar ook na schooltijd. En niet alleen binnen school maar ook in verbindingen naar buiten. Bijvoorbeeld met verenigingen, bibliotheek, opa's en oma's en bedrijfsleven uit de regio. Een school kan dat niet alleen. De wereld van kinderen is zo groter dan alleen hun eigen dorp.

Goed pedagogisch klimaat en sociaal welbevinden:

Door het samengaan van drie scholen ontstaat een grotere groep leerlingen waarbinnen meer gedifferentieerd kan worden, zowel sociaal, als cognitief. Er kan meer op niveau van de leerling gewerkt worden.

Kinderen hebben na samenvoeging van de scholen ook meer leeftijdsgenoten om uit te kiezen. Het is beter voor hun sociaal-emotionele ontwikkeling wanneer kinderen zich kunnen bewegen in een grotere sociale groep.

⁷ Wat onder 'Onderwijskwaliteit' wordt verstaan, is beschreven in paragraaf 6.1

Vakbekwame leerkrachten:

Door het samenvoegen van teams hoeft niet iedere leerkracht meer alles te kunnen en te doen. Hierdoor ontstaat meer ruimte om het onderwijs te differentiëren, verdiepen en vernieuwen.

Doordat er ruimte is voor differentiatie, verdieping en vernieuwing van het onderwijs wordt het werk aantrekkelijker voor (jonge) leerkrachten. Er wordt hun meer geboden. Er is meer dynamiek en continuïteit. Dit is van waarde voor het boeien en binden van goede leerkrachten.

Vanuit één team kan beter vorm worden gegeven aan de gezamenlijke SPOLT-missie 'Ruimte voor ieders talent' en de gezamenlijke SPOLT-visie 'Uitdagend en toekomstgericht leren voor optimale ontplooiingskansen van kinderen leerkrachten'. De teams bundelen daarin krachten hetgeen leidt tot meer samenhang en integratie. De kernwaarden van SPOLT (Inspireren – Verbinden – Ondernemen) worden hierdoor een betekenisvol geheel.

Passende onderwijsopbrengsten:

Met een groter team kan beter inhoud gegeven worden aan passend onderwijs voor leerlingen die extra aandacht nodig hebben. Er is meer tijd en expertise.

Goed functionerend zorg- en managementsysteem:

Door samenvoeging kan het onderwijs efficiënter en minder versnipperd georganiseerd worden. Er is meer mogelijk op het gebied van ondersteuning bij - en verdeling van - onderwijskundige, administratieve en organisatorische taken. Er blijft meer tijd over voor onderwijs en leiderschap.

9.2 VERBREDEN

Door schaalgrootte en het bundelen van krachten op één locatie is volgens de educatieve partners ook meer verbreding mogelijk.

Aantrekkende werking:

Er ontstaat dan een volume dat aantrekkelijk is voor samenwerkingspartners en voor andere (commerciële) partijen om zich in of nabij de accommodatie te vestigen. Het aanbod zal (maatschappelijk) kunnen verbreden met kinderopvang, bibliotheek, huiswerkbegeleiding, sport- en cultuuraanbieders, GGD, logopediste et cetera.

Eén loket voor ouders:

Voor ouders levert een multifunctionele accommodatie gemak op. Zij kunnen in Leudal-West op één locatie terecht voor meerdere voorzieningen. Naast onderwijs voor 4-13-jarigen is daar ook opvang voor kinderen van 0-4 jaar. Na schooltijd kunnen kinderen daar naar de BSO, maar bijvoorbeeld ook naar muzieklles. Ook de logopediste en GGD houden spreekuur binnen dezelfde accommodatie. Middelbare scholieren kunnen er terecht voor huiswerkbegeleiding of hun volleybaltraining.

Regionaal vliegwiel

Door voorzieningen naar één locatie toe te trekken, hoeven ouders hiervoor met hun kinderen dus ook niet de regio uit. En tegelijk heeft dit wellicht ook weer een aantrekkende werking op ouders en klanten van buiten regio Leudal-West. Een brede, laagdrempelige multifunctionele accommodatie kan zo een regionale vliegwiel functie krijgen, waardoor het leerlingenaantal en de aantrekkelijkheid van een kern stijgt.

Zo zouden er door het samenvoegen van de huidige 3 kleine gymzaaltjes tot 1 grote sporthal weer nieuwe mogelijkheden ontstaat voor het beoefenen van andere/ meer sporten. De afmetingen van bijvoorbeeld een volleybal-, badminton-, of basketveld voldoen dan wél aan de wedstrijdnormen. Er kunnen dan weer verenigingen terugkeren, die eerder hun heil elders hebben gezocht.

9.3 VERBINDEN

Door schaalgrootte en het bundelen van krachten op één locatie is volgens de educatieve partners ook meer verbinding mogelijk.

Verbinding van doorgaande ontwikkellijnen:

Als betrokken organisaties met elkaar één gebouw delen, dan zijn afstemming, overdracht en een gezamenlijk aanbod veel gemakkelijker. Zo zouden peuters en kleuters samen sinterklaas kunnen vieren en kunnen 3-jarigen alvast meelopen in groep 1. Leerlingen van groep 7 zouden al eens een natuurkunde les kunnen volgen in het technieklokaal dat samen met Sint Ursula wordt gedeeld. Ook zouden brugklassers samen met leerlingen van groep 8 huiswerk kunnen maken. Een zogenaamde 'groep 9' zou ook een mooie overgang kunnen zijn van basisschool naar middelbare school.

Verbinding van de dag:

Kinderen krijgen op een dag tegenwoordig te maken met vele gezichten: ouders, oppas, opa en oma, overblijfskrachten, BSO, sportverenigingen. Ook bewegen zij zich op een dag vaak tussen meerdere locaties: thuis – voorschoolse opvang– school – thuis – oppas – sportvereniging etc.

Het zou kinderen veel rust en structuur geven als zij op één locatie terecht kunnen voor meerdere voorzieningen en daar te maken hebben met zo min mogelijk verschillende professionals. Zo zou een onderwijsassistent ook het overblijven kunnen begeleiden en de BSO kunnen verzorgen. Daar zouden kinderen na schooltijd kunnen sporten onder begeleiding van dezelfde gymleerkracht die zij onder schooltijd hebben.

Verbinding van teams:

De professionals vanuit de verschillende teams kunnen door een goede samenwerking het aanbod aan kinderen versterken. Samenwerken en afstemmen is veel laagdrempeliger als je 'huisgenoot' bent. Genoemd werden:

- De creatieve talenten van een BSO-leidster worden ingezet tijdens de handvaardigheid les;
- De Intern Begeleider observeert een peuter die een achterstand in taalontwikkeling heeft;
- Een gymdocent van Sint Ursula verzorgt een naschoolse sportactiviteit;
- De aansturing van het opvangteam gebeurt door de schoolleider;
- De vrijwilligers die het overblijven verzorgen, bieden ook ondersteuning op de peuterspeelzaal;
- Een muziekdocent van Sint Ursula geeft muzieklessen in groep 4.

Dergelijke combinatiefuncties bieden medewerkers ook een aantrekkelijk loopbaanperspectief.

Verbinding van voorzieningen:

Een al bestaand voorbeeld is de bibliotheekfunctie op school. Bij een groter volume kan deze functie uitgebreider ingekleed worden. In een multifunctionele accommodatie zouden ook regio breed cursussen (computervaardigheden, Engels, tekenen, Yoga) aangeboden kunnen worden, waar nu in de kleinere kernen te weinig animo voor is.

Hoera geeft expliciet aan dat het in het kader van naschoolse sportarrangementen zeer wenselijk zou zijn als er zich in de nabijheid van de nieuwe locatie sportvelden en verenigingen zouden bevinden. Juist de welzijnscomponent, sport en bewegen zijn volgens hen nodig om het totaal tot een succes te maken.

Verbinding in de regio:

Door volume en krachten te bundelen binnen één multifunctionele accommodatie krijgt volgens geïnterviewden de locatie een regiofunctie. Deze kan wijder reiken dan alleen de 4 dorpen. Zo zou de grotere sportzaal een aantrekkende werking kunnen hebben op sporters die - vanwege de kleine omvang van de huidige gymzalen - hun heil nu elders gezocht hebben.

Verbinding van burgers:

Burgers binnen de regio worden meer met elkaar verbonden, terwijl er tegelijkertijd de regio een aantrekkelijke uitstraling naar buiten heeft richting gezinnen buiten de regio. Wel vinden de geïnterviewden dat de verbinding met alle vier de dorpen de eerste aandacht vraagt. Daarin moet geïnvesteerd blijven, ongeacht de locatie van de nieuwe accommodatie.

De nieuwe multifunctionele accommodatie is volgens de educatieve partners natuurlijk niet alleen bedoeld voor de doelgroep jeugd en hun ouders. Het gebouw moet openstaan voor alle burgers uit de vier kernen – en wellicht regio - ongeacht hun leeftijd.

Ze moeten elkaar daar laagdrempelig kunnen ontmoeten, vergaderen en samen bewegen. Maar ook sporten, samen zingen, samen lezen en samen leren zouden functies moeten zijn. Organisaties als Bibliocenter, KBO, SeniorWeb, recreatieve sportclubs kunnen daar een grote rol in spelen.

Eén gezamenlijke gebouw kan volgens hen bijdragen aan de sociale cohesie van een kern en van de regio Leudal-West. Het kan mensen activeren door hen een rol te geven in een van de vele activiteiten binnen het multifunctionele centrum. Bijvoorbeeld als voorlees-opa, overblijfmoeder, vrijwilliger van de bibliotheek of begeleider van een naschoolse activiteit. Het brengt jong en oud samen.

10. Wensen ten aanzien van nieuwbouw of verbouw

Uit de interviews met zowel educatieve partners als de gebruikers van de gymzalen kwamen – ter zijde - ook een aantal wensen met betrekking tot het gebouw naar voren. Daarbij werd niet per se een voorkeur uitgesproken voor een bepaalde locatie, verbouw of nieuwbouw. Het gebouw moet bovenal de bovenstaande visie van VERSTERKEN, VERBREDEN EN VERBINDEN dienen.

Omdat dit waardevolle input is voor het onderzoek naar een geschikte locatie door Bureau Kragten, wordt hieronder kort beschreven wat partijen met betrekking tot het toekomstige gebouw benoemd hebben.

Zij denken aan een gebouw waarvan de ruimtes met elkaar - flexibel - in verbinding staan. Een gebouw dat aantrekkelijk is, geschikt is voor 21 -eeuws-onderwijs, veiligheid biedt aan de kinderen, openheid en gastvrijheid uitstraalt, ontmoeting mogelijk maakt, bruist van activiteiten en dat 'van de gemeenschap' is. Zij vinden het belangrijk om de gemeenschap daar ook bij de betrekken. De activiteiten die er plaatsvinden moeten letterlijk en figuurlijk zichtbaar zijn voor de gemeenschap.

Het zou verder fijn zijn als er in de nabijheid goede binnen- en buitensportvoorzieningen zijn, goed bereikbaar voor fiets en auto's, voldoende parkeerplaatsen heeft en een ruime speelplaats. De nabije aanwezigheid van sportverenigingen maakt naschoolse sportarrangementen eenvoudiger.

Een mooie nieuwe - dan wel verbouwde – multifunctionele accommodatie zal ook de fysieke leefomgeving van een regio verrijken. De nieuwe accommodatie is een podium voor nieuwe samenwerkingen en kan als vliegwiel dienen voor andere delen en initiatieven van de gemeente. De nieuwe accommodatie moet bestendig zijn voor de toekomst en bestand tegen groei en krimp. Tot slot is er een wens om zoveel mogelijk energieneutraal te bouwen.

11. Conclusie

Uit de interviews met de direct betrokken educatieve partners bleek onzes inziens ruim draagvlak en een gedeelde visie om toe te werken naar een multifunctionele accommodatie op één locatie in Leudal-West, waar jong en oud samen komen voor ontwikkelen, ontmoeten, opvang, ontzorgen, sport en ontspanning. Hoera stelt zelfs dat zij alleen maar kunnen en willen participeren als we in gezamenlijkheid met het onderwijs (primair) wordt opgetrokken. Dus echt vanuit de gedachte van een integraal kindcentrum waar allerlei kindvoorzieningen integraal aangeboden worden. Andere opties zijn er voor Hoera niet.

Duurzaam VERSTERKEN, VERBREDEN en VERBINDEN biedt nieuwe kansen voor de leefbaarheid van regio Leudal-West.

12. Aanbevelingen

Uit eerdere trajecten rondom de ontwikkeling van multifunctionele (kind)centra is gebleken dat het essentieel is om de visie op de inhoudelijke samenwerking binnen een multifunctioneel gebouw éérs verder met elkaar te concretiseren, vóóordat er gebouwd wordt. Vragen als: Welke functies moet het gebouw dienen? Wie gaan daarin samenwerken?; Volgens welk onderwijsconcept gaan we werken?; Hoe integraal willen die partners samenwerken?; Welke ruimtes gaat men delen?; Is een gezamenlijke entree belangrijk?; Hoe open en flexibel moet het gebouw zijn? moeten eerst beantwoord worden.

Deze uitwerking levert het functionele programma van eisen op voor de nieuwbouw, dan wel verbouw van de toekomstige gezamenlijke accommodatie. Dit voorkomt dat er straks een prachtig gebouw staat, dat niet voldoet aan de inhoudelijke verwachtingen.

Verder is uit diverse trajecten essentieel gebleken om tijdig draagvlak en commitment te verwerven bij alle betrokkenen, van werkvloer tot aan management, bestuurders en dorpsraden. Want werken binnen een multifunctioneel (kind)centrum is weliswaar versterken, verbreden en verbinden, maar betekent ook loslaten en samenwerken. Dat vraagt energie, keuzes maken en doorzetten.

Daarbij is ook fasering belangrijk. Zo kan er groei plaatsvinden van aanvankelijk brede school naar IKC als stip op de horizon.

Werknemers, ouders, kinderen en burgers moeten daarin tot slot gefaciliteerd worden met tijd, middelen, ontplooiingsmogelijkheden en begeleiding om tot iets echt gezamenlijks te komen.

Ons advies is om, zodra er akkoord is voor de huisvestingsaanvraag:

- De concrete uitwerking van de visie - als fundament voor het bouwkundige programma van eisen – in januari 2018 op te starten;
- Deze parallel te laten lopen met het draagvlaktraject onder medewerkers en ouders, en
- Budget te reserveren voor het ontwikkeltraject.

Uiterlijk januari/februari 2018 zou er duidelijkheid moeten zijn over het budget en duidelijkheid over de start van de concrete uitwerking van de visie naar gebouw. Doel is om met ingang van het schooljaar 2019-2020 samen aan de start te staan van een gedragen fusieschool met gekoppelde voorzieningen voor de regio Leudal-West.

Bijlage 1 Overzicht geïnterviewde partijen:

Namens Stichting Primair Onderwijs Leudal en Thornerkwartier, interview vond plaats op 8 sept.

- Dhr. A. Gubbels, College van bestuur
- Mevr. P van Ratingen, schoolleider van BS De Schakel Ittervoort, BS St Lambertus Neeritter en BS De Wegwijzer in Hunsel

Namens Hoera Kindercentra, interview vond plaats op 12 sept

- Dhr. R. Peeters, Algemeen Directeur
- Mevr. S. Leijssen, Manager Kindcentrum Ittervoort

Namens Sint Ursula, interview vond plaats op 12 sept

- Dhr. T Houben, locatiedirecteur Heythuysen

Namens gemeente Leudal, interview vond plaats op 27 sept.

- Dhr. R Verheul, wethouder met Sociaal domein incl. veiligheid, welzijn en onderwijs
- Dhr. H. Rademakers, gebiedsregisseur
- Mevr. C. Meuwissen, projectleider onderwijshuisvesting Leudal-West

Namens Bibliocenter, interview vond plaats op 27 sept.

- Mevr. L. Vogelaar, Algemeen Directeur

Namens gebruikers van de gymzalen, groepsinterview vond plaats op 16 aug. en 20 sept. Hunsel:

- Mevr. E. Bosmans, beheerder gymzaal
- Mevr. M. Rademakers, Gymclub 40+
- Dhr. J. van Tongerloo, KPJ
- Dhr. J. van Dael, KPJ
- Dhr. E. in den Kleef, Volleybalclub
- Dhr. R. ten Hoeve, Volleybalclub

Ittervoort

- Mevr. M. Kunnen, gym club Gimpy Trimpy
- Mevr. V. Deckers, Dance Center Vision

Neeritter

- Mevr. M. Theunissen, Adukid Yoga

Uitgenodigd, maar verhinderd:

- Groep Mart Custers, Hunsel
- Volleybalclub Tivoc, Ittervoort
- BadmintonClub BC Knudde, Hunsel
- BadmintonClub Bad Compagnie, Ittervoort
- Hub Snijkers, Ittervoort

Uitgenodigd maar geen bericht:

- Turnlust Budel, Neeritter
- Groep Maurice Thelen, Hunsel
- Groep Varenstraat, Hunsel

Bijlage 2 Geraadpleegde documenten

Nota 'Samen meer, samen beter', stuurgroep maatschappelijke voorzieningen Leudal, 10 april 2012

B&W Advies BW 2016/176

B&W advies BW 2017/897

Notitie 'Toekomst van onze scholen' door Dorpsraden Hunsel, Ittervoort, Neeritter en Haler, SPOLT en basisscholen.

Businesscase IKC Leudal, door bureau Public Result, 1 september 2016

Verslag Huisvesting basisscholen Leudal-West, 13 oktober 2016

Verslag Huisvesting basisscholen Leudal-West, 8 december 2016

Verslag Huisvesting basisscholen Leudal-West, 16 februari 2017

Verslag Huisvesting basisscholen Leudal-West, 20 juli 2017

Amendement 1 november 2016, Samen Verder en Ronduit Open.

Aanvraag Onderwijshuisvesting 9 november 2016

Intentieovereenkomst m.b.t. samenwerking gemeente, SPOLT, Dorpsraden 20 juli 2017

Beleid peuterprogramma en voor- en vroegschoolse educatie (VVE) gemeente Leudal, 8 december 2015

Websites SPOLT, scholen Hunsel, Ittervoort en Neeritter, Bibliocenter Hoera en Sint Ursula

Projectplan 'Op weg naar een IKC in Leudal-West' door P. van Ratingen, Sandra Leijssen en Leon Boom in het kader van leergang directeur IKC

Presentatie 'Toekomst scholen in de gemeente Leudal' tijdens Commissie Sociaal, 11 september 2017

Bijlage 4 Uitwerking interview gebruikers gymzalen Hunsel, Neeritter en Ittervoort

De vraag die aan de gebruikers van de gymzalen is gesteld, was:

Welke voor- en nadelen zou het samenvoegen van de drie gymzalen voor u als gebruiker hebben?

Met name de seniorengroepen onder hen gaven aan leden te zullen verliezen als hun activiteit verhuist naar een ander dorp. De afstand ('s avonds) is dan een probleem. Er zullen ook afvallers zijn als de activiteit op een andere dag c.q. tijdstip gepland wordt, dan zij gewend zijn. Het kan ook zo zijn dat de trainer niet op een andere tijd/locatie beschikbaar is.

Los hiervan hopen zij dat de nieuwe sporthal een verbetering is in gebruik en gemak. De huidige gymzalen zijn qua binnen-afmetingen en comfort niet meer van deze tijd.

Zij gaan uit van een dubbele gymzaal (sportzaal). Deze moet in ieder geval minimaal voldoen aan de huidige gebruikersnormen m.b.t. vloer, spiegels, temperatuur, tochtvrij, afmetingen, indeling zalen, afsluitbare materialenhok, beschikbare materialen.

De gebruikers van de gymzalen hebben ook nog vele vragen, zoals:

- Hoe vindt straks de verdeling van de tijden plaats?
- Lukt het om alle gebruikers in te roosteren, nu we waarschijnlijk van 3 naar 2 zalen gaan?
- Gaat het onderwijs dan voor?
- Wie bepaalt het rooster?
- Komen er nog nieuwe gebruikers bij?
- Houden de beheerders hun baan of wordt het uitbesteed?
- Houden we wel onze eigen dag en tijd?
- Blijft de nieuwe huur voor ons als recreanten nog wel betaalbaar?
- Voldoet de nieuwe zaal aan onze eisen (bijv. geschikte vloer, spiegels, temperatuur, tochtvrij, afmetingen, indeling zalen, afsluitbare materialenhok, beschikbare materialen)
- Wat gebeurt er met de huidige gymzalen? Blijven die voor ons wel beschikbaar?
- Op welke termijn speelt dit, zodat ik tijdig mijn klanten informeren?
- Haken mijn klanten af als het in een andere dorpskern is?
- Hebben we overlast van de verbouwing?
- Bijt het verschillende gebruik in een dubbele gymzaal elkaar niet? Bijvoorbeeld yoga in de ene zaal en een enthousiast badmintonteam in de andere?

Hierover is in de huidige verkenningsfase nog geen duidelijkheid. Gebruikers gaven aan graag tijdig geïnformeerd te worden als die duidelijkheid er wel is.